

Bet. og indstilling vedr. de parlamentariske kommissioners beretninger.

demokratiske partiers samarbejdsudvalg. Målet var at søge dansk styre opretholdt og at undgå, at Danmark blev inddraget i krigen på tysk side. Dette mål blev nået både under samlingsregeringerne og under departementschefstyret.

Uanset om man udfra en senere bedømmelse kan bifalde de beslutninger, regeringen eller de enkelte ministre eller særligt ansvarlige embedsmænd traf i forhold til besættelsesmagten, må det dog — efter mindretallets opfattelse — på grundlag af det materiale, der har været til bedømmelse, fremhæves, at de ansvarlige ministre og embedsmænd har handlet udfra et personligt skøn over, hvad der tjente Danmarks interesser bedst, og at regeringen og rigsdag — men især regeringen — stadig var ude for et voldsomt pres fra besættelsesmagtens side, således at de ansvarlige i en række tilfælde stod overfor nødvendigheden af at handle eller udtale sig, hvis de skulle videreføre den fastlagte linie, hvis formål var at holde Danmark udenfor endnu større ulykker. En del af disse udtalelser og handlinger har i befolkningen fremkaldt harme og er fundet anstødelige udfra en dansk tankegang. Det må i denne forbindelse erindres, at flere af de ansvarlige ministre og embedsmænd under besættelsen påtog sig hverv efter indtrængende opfordringer, og uden at de selv havde ønsket disse hverv.

Mindretallet tilslutter sig derfor, at det indstilles til det høje folketing, at der ikke rejses rigsretsanklage mod nogen, idet man ønsker at udtale, at der i det store materiale, der har været forelagt gennem den parlamentariske kommissions betænkninger, efter vort bedste skøn ikke findes bevis for, at nogen har gjort sig skyldig i forhold af landsforræderisk karakter, ligesom mindretallet også kan tiltræde, at der ikke rejses tiltale for forhold, der måtte angå tjenesteforsømmelse.

Et andet mindretal (Poul Møller og Tesdorpf) er med flertallet enig i:

1. at udvalgets beføjelser ikke når videre end til at give indstilling om rejsning af tiltale på grundlag af det materiale, der foreligger i kommissionens beretninger,
2. at strafforfølgning for rigsretten i mangel af en egentlig ministeransvar-

12 Udvalgenes betænkninger m. m.

lighedslov kun kan finde sted efter de for tjenestemænd gældende strafferetlige regler,

3. at der ikke efter det foreliggende findes grundlag for at rejse tiltale mod nogen person for landsforræderi.

Mindretallet ønsker derefter at udtale:

at mindretallet betragter det som en afgørende fejl, at folketinget udelukkende har overladt til tingets egne medlemmer at foretage de undersøgelser og afhøringer, som ifølge folketingets beslutning ligger til grund for udvalgets indstilling. De skiftende parlamentariske kommissioner har ikke kunnet give befolkningen den fornødne tillid til, at alt af interesse for landets besættelse blev uvildigt og kritisk gennemgået.

Mindretallet anser det iøvrigt ved bedømmelsen for nødvendigt at skelne skarpt imellem tiden før og efter 9. april 1940. Hvad angår tiden efter 9. april 1940, finder mindretallet, at den politik, man med befolkningens tilslutning bestemte sig til at føre fra 9. april 1940 til 29. august 1943, var så vanskeligt gennemførlig og så afvigende fra alle tidligere foreliggende forhold såvel under fred som under krig, at det ikke skønnes rimeligt eller muligt i dag at tage den op til en ny og vanskelig undersøgelse og bedømmelse.

Med hensyn til tiden før den 9. april 1940 er det efter mindretallets opfattelse ganske klart, at den daværende regering ikke handlede efter det pålæg, som folketingets beslutning af 19. januar 1940 var udtryk for. Mindretallet er derfor ikke overbevist om, at tiltale for rigsretten for overtrædelse af borgerlig straffelovs §§ 156 og 157 vedrørende embedsforsømmelse ville være udelukket. Forsvarslovene af 7. maj 1937 indeholdt de fornødne bemyndigelser for forsvarsministeren til at indkalde sikringsstyrken, foranstalte mobilisering m. v.

Da krigen brød ud i september 1939, afgav Danmark erklæring om at ville forblive neutral under stormagtsopgøret i Europa. Daværende statsminister Stauning meddelte rigsdagen dette 1. september 1939, samtidig med at han oplyste, at „der er truffet nødvendige foranstaltninger, så hær og flåde kan søge at løse de opgaver, der foreligger til sikring af landets neutralitet. Den nødvendige beredskabsstyrke vil blive tilvejebragt i løbet af i morgen og nærmest føl-